

MIEJSCE
USWIECONE
MECZENSTWEM
POLAKÓW
POLEGŁYCH
ZA WOLNOŚĆ
OJCZYZNY

TU 5 SERPANIA 1944 R.
HITLEROWCY SPALIŁI OKOŁO 1500
Z WIELKIM PROBLEMATYKĄ
MIESZKAŃCÓW WOLI

Cmentarz Prawosławny na Woli jest największą prawosławną nekropolią w Polsce i posiada wyjątkową wartość historyczną (zarejestrowany jako zabytek kultury). Spoczywają na nim duchowni prawosławni wraz ze swymi arcybiskupami, a także wiele wybitnych postaci wyznania prawosławnego, takich jak Aleksander Lwowicz Błok (ojciec znanego poety-symbolisty), Sokrates Starynkiewicz – zasłużony prezydent i budowniczy miasta Warszawy, znani pisarze rosyjscy przełomu XIX/XX wieku – Włodzimierz Arcybaszew i Dymitr Filosofov, a także wiele, wiele innych osób, które zasłużyły sobie na pamięć mieszkańców Warszawy.

Długoletnią tradycją w parafii prawosławnej św. Jana Klimaka i parafii rzymskokatolickiej św. Wawrzyńca jest udział we wspólnej procesji w dniu 1 listopada. Podczas procesji na cmentarzu duchowni obu wyznań wznoszą modlitwy za zmarłych i święcą groby.

Parafia Prawosławna św. Jana Klimaka w Warszawie

ul. Wolska 138/140

01-126 Warszawa

tel. 22 836 68 16, fax. 22 836 88 16

www.prawoslawie.pl

Liturgia Św.:

niedziela, godz. 8³⁰ i 10⁰⁰

środa i święta, godz. 9⁰⁰

Nabożeństwa wieczorne:

sobota i wigilie świąt, godz. 17⁰⁰

PKO BP 56 1020 1185 0000 4302 0109 8904

CERKIEW ŚW. JANA KLIMAKA CMENTARZ PRAWOSŁAWNY NA WOLI

Cerkiew pod wezwaniem św. Jana Klimaka została wzniesiona w początkach XX wieku na wolskim cmentarzu prawosławnym według projektu Władimira Pokrowskiego. Ta nowa świątynia ufundowana była przez ówczesnego arcybiskupa warszawskiego i nadwiślańskiego Hieronima (w życiu świeckim – Eliasza Egzemplarskiego). Sam fundator spoczął w Panu zaledwie w miesiąc po jej konsekracji, która odbyła się 1 października 1905 roku. Jego doczesne szczątki złożono w kaplicy (dolna cerkiew) pod wezwaniem proroka Eliasza i błogosławionego Hieronima ze Strydonu, do której ikonostas wykonał Włodzimierz Inokientiew. Postanowiono, by w każdą środę (dzień śmierci arcybiskupa) odprawiać w jego intencji św. Liturgię. Tradycja ta kontynuowana jest do dzisiaj.

Życie wolskiej parafii – i całej Warszawy – zostało w XX wieku dramatycznie zakłócone przez dwie wojny światowe. Podczas Powstania Warszawskiego większość domów na Woli spłonęła. Życie straciły tysiące mieszkańców dzielnicy. Wraz z ówczesnym proboszczem, archimandrytą Teofanem Protasiewiczem, zginął cały kler i mieszkańcy domu parafialnego.

Zginęli również chórzyci, kilkanaścioro wiernych oraz mieszkańcy okolicznych domów, którzy znaleźli schronienie w podziemiach cerkwi lub w domu parafialnym.

Wówczas bestialsko wymordowano dzieci z parafialnego sierocińca i jego personel. Oprócz obecnego ks. proboszcza Mikołaja Lenczewskiego, który jako młody chłopiec wraz ze swoim ojcem, ks. Mikołajem Lenczewskim (seniorem), przebywał w tym czasie razem z metropolitą Dionizym w Sosnowcu. Imiona niektórych zamordowanych są wymienione na tablicy pamiątkowej umieszczonej na murze świątyni.

Po zniszczeniach wojennych cerkiew św. Jana wymagała remontu; jednak kapitalny remont głównej kopuły i elewacji przeprowadzono dopiero w 1964 roku. Dwa lata później został dobudowany chór w górnej cerkwi. Fasada chóru została upiękaszona malowidłem Chrystus na Pustyni. W latach 1973–1980 ściany cerkwi ozdobiono freskami i witrażami według projektu Adama Stalony-Dobrzańskiego. Współwykonawcą fresków był Sotiris Pantopoulos. W 1977 roku zakończono prace remontowe dolnej cerkwi, którą powiększono, a jej ściany ozdobił freskami wybitny profesor Akademii Krakowskiej Jerzy Nowosielski. Rok później rozpoczęto budowę nowej plebanii, którą ukończono w 1982 roku. Mieszczą się tu kancelarie parafii i zarządu cmentarza oraz sale katechetyczne. W 1987 roku przy cerkwi wybudowano dzwonnice według projektu inżyniera Michała Sandowicza.

Po kanonizacji św. męczenników chełmskich i podlaskich, która odbyła się w Chełmie w dniach 7–8 czerwca 2003 roku, święte szczątki kapłana-męczennika Bazylego Martysza, zamordowanego w Teratynie na Chełmszczyźnie w 1945 roku, spoczęły w relikwiarzu w świątyni.

W 2005 roku Parafia obchodziła stulecie swojej świątyni. Główne uroczystości rocznicowe odbyły się w dniu 2 października. Wcześniej, 2 stycznia po św. Liturgii Jego Eminencja - Sawa metropolita warszawski i całej Polski – dokonał uroczystego poświęcenia nowych dzwonów, zakupionych ze środków pochodzących z datków duchowieństwa i parafian.

Parafię prawosławną św. Jana Klimaka odwiedzali wysocy dostojnicy Kościoła Prawosławnego. Byli tu nawet najwyżsi prawosławni arcybiskupi – patriarchowie Konstantynopola, liczni zwierzchnicy kościołów autokefalicznych, a także przywódcy państw oraz inne wybitne osobistości.

Wolska świątynia wzorowana jest na cerkwiach rostowskich XVI i XVII wieku. Wokół kopuły znajdują się ornamenty w stylu staroruskim. Wielką wartość artystyczną posiada wyrzeźbiony w dębie ikonostas, zaprojektowany przez artystę z Kijowa, Aleksandra Muraszkę. W pierwszym rzędzie ikonostasu znajduje się (w centralnych, królewskich wrotach) ikona Zwiastowania oraz ikony czterech Ewangelistów. Nad królewskimi wrotami, w złotej, gwiazdziej ramie – ikona Matki Bożej Począjowskiej, otoczona wielką czcią ze strony prawosławnych. Po prawej stronie królewskich wrót – ikona Chrystusa, a w diakońskich (bocznych) wrotach – ikona bł. Hieronima Strydońskiego; z lewej strony królewskich wrót – ikona Bogurodzicy, a w drzwiach diakońskich – ikona św. Jana Klimaka. Nad wrotami umieszczono ikonę Nierukotworny Spas oraz Ostatnią Wieczerzę. W kolejnych dwóch rzędach stoją ikony Trójcy Świętej, apostołów Piotra i Pawła, św. Bazylego Wielkiego, św. Jana Chryzostoma, św. Aleksandry, św. Mikołaja. W cerkwi wolskiej znajdują się szczególnie czczone ikony Matki Bożej Kazańskiej oraz św. Mikołaja. Ikona Matki Bożej w 2001 roku została umieszczona w pięknie rzeźbionym kioście (obramowaniu), zaprojektowanym i wykonanym przez mistrza stolarskiego Wojciecha Szmęję.

